

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
КОЛЕДЖ»

Кафедра фінансово-економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
навчально-методичної роботи
І.В. Когутюк
2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВКП 2 МІКРОЕКОНОМІКА**

- Підготовки – бакалаврів
- Галузі знань – 07 Управління та адміністрування
- Спеціальності – 072 Фінанси, банківська справа та страхування
- Денної форми навчання
- Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Мікроекономіка» для студентів галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансово-економічних дисциплін **В.М.Бабій**

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фінансово-економічних дисциплін (Протокол №1 від 29 серпня 2022 року)

Завідувач кафедри фінансово-економічних дисциплін,
кандидат економічних наук _____ Н. В. Євдокимова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Вибіркова
Змістових модулів – 2	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки
		2-й
Загальна кількість годин – 90 годин		Семестр
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3,4 годин, самостійної роботи студента –2, 6 годин	Освітній ступінь: Бакалавр	Лекції
		26 год.
		Практичні
		25 год.
		Самостійна робота
		39 год.
		Індивідуальні завдання:
		–
Вид контролю:		
Залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета її полягає в тому, щоб надати студентам теоретичні знання та найпростіші практичні навички з питань механізму функціонування суб'єктів економіки в ринкових умовах. Дисципліна відноситься до фундаментальних загальноекономічних наук, що формують фаховий світогляд майбутніх економістів. Мікроекономіка вивчає поведінку та механізм прийняття рішень окремими економічними суб'єктами – мікросистемами, що прагнуть досягти мети за наявних обмежених ресурсів, котрі можливо застосувати альтернативно. Програма дисципліни орієнтована на глибоке засвоєння

теорії функціонального аналізу, основним призначенням якого є аналіз функціональних залежностей між основними економічними параметрами. Це дає змогу прогнозувати ланцюг причинно-наслідкових зв'язків в економіці, наперед визначаючи очікувані результати рішень, що приймаються.

2.2. Завдання курсу – сформулювати у студента чітке уявлення про те, що успіх будь-якого бізнесу залежить не тільки від наявності стартового капіталу і підприємницького хисту, а й від знання закономірностей функціонування економічних мікросистем у різних ринкових ситуаціях й вміння їх ефективно застосовувати. Оволодіння курсом повинно виробити у студентів навички практичного використання мікроекономічного аналізу в процесі прийняття управлінських рішень. Набуті знання мають стати складовою загальної культури спеціаліста.

Вивчення курсу “Мікроекономіка” передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів (історія економічних вчень, політична економія, державне регулювання економіки, вищої математики, статистики, логіки, інформатики і комп'ютерної техніки), цілеспрямованого опрацювання спеціальної літератури, активної роботи на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність вчитися та бути готовим до засвоєння та застосування набутих знань.

ЗК 2. Здатність до аналізу та синтезу як інструментарію виявлення проблем та прийняття рішень для їх розв'язання на основі логічних аргументів та перевірених фактів.

ЗК 6. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК 7. Здатність до гнучкого мислення та компетентного застосування набутих знань в професійній діяльності.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово.

ЗК 9. Навички використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 11. Здатність презентувати результати проведених досліджень.

ЗК 12. Здатність діяти соціально-відповідально та свідомо.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного) демократичного суспільства, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі

знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя

2.3.2. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК03. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК04. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК05. Розуміння особливостей поведінки підприємства в сучасних умовах.

СК06. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК07. Здатність виявляти знання та розуміння основ функціонування сучасної економіки на макро- та міжнародному рівнях.

2.4. Результати навчання

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти *набувають умінь та навички:*

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно – наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів підприємництва, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері підприємництва;

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у ринковій діяльності;

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів;

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 90 год., із них 26 год. – лекції, 25 год. – семінарські заняття, 39 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Мікроекономіка» завершується заліком.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІКРОЕКОНОМІКИ

ТЕМА 1. МІКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 1. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. Зміст, співвідношення і генезис термінів «політична економія», «економічна теорія», «макроекономіка», «економікс» та ін.

Обмеженість ресурсів і необхідність вибору. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Альтернативний вибір, альтернативні витрати та альтернативна вартість.

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Еволюція та сучасний зміст предмету мікроекономіки.

Семінарське заняття 1. Інструментарій мікроекономічного аналізу. Основні принципи і методи вивчення мікроекономічних явищ і процесів. Сучасний інструментарій мікроекономічного аналізу. Взаємозв'язок мікроекономіки з іншими дисциплінами.

**ТЕМА 2. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА.
ГРАНИЧНА КОРИСНІСТЬ БЛАГА** (лекція 2 год., семінар 2 год.)

ЛЕКЦІЯ 2. Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Поняття «потреби», «види потреб». Економічні блага, їх класифікація. Поняття «корисність», її особливості; спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем.

Закон спадної граничної корисності блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної і граничної корисності. Перший закон Госсена. Закон спадної корисності блага, його графічне подання.

Оптимізація споживання за умови множинності споживаних благ. Вплив на поведінку споживача бюджетних стримувань і цін на блага. Модифікація функції корисності як залежності між кількістю споживаних благ і рівнем корисності за умови бюджетних обмежень. Сутність раціонального вибору споживача.

Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівноваги споживача».

Семінарське заняття 2. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.

ТЕМА 3. ОРДИНАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

(лекція 2 год., семінар 2 год.)).

Лекція 3. Вибір споживача з ординалістських позицій. Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; взаємозамінність благ. Множинність благ і повна інформованість споживача як зовнішні умови для здійснення вибору.

Криві байдужості, їх властивості. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій.

Спадний характер і неможливість перетинання кривих байдужості за інших однакових умов. Карта байдужості.

Гранична норма заміни (заміщення) благ: сутність і методика обчислення. Наслідок динаміки норми у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ.

Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору. Два підходи до оптимізації споживчого вибору, їх гранична інтерпретація. Вирівнювання зважених граничних корисностей і рівновага споживача. Різні випадки досягнення рівноваги: «кутова» і «внутрішня» рівноваги.

Семінарське заняття 3. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу

ТЕМА 4. АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 4. Реакція споживача на зміну власного доходу. Лінія “дохід – споживання”, її економічна суть. Нахил лінії як характеристика відношення споживача до благ. Поняття “нормальних” і “низькоякісних” благ. Криві Енгеля.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії «ціна–споживання». Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Ефект заміщення та ефект доходу. Визначення умов, що аналізуються: моделі зменшення ціни одного з товарів за незмінності цін на інші товари та доходу споживача. Неоднозначність впливу на вибір споживача.

Семінарське заняття 4. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення.

ТЕМА 5. ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ, ЇХ ВЗАЄМВІДНОСИНИ (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 5. Попит і пропозиція як основні важелі ринкового механізму. Закон попиту. Цінові і нецінові детермінанти попиту. Попит і

закон попиту. Графічне відображення закону попиту. Функція попиту. Графіки індивідуального та ринкового попиту. Виключення з дії закону попиту. Цінові і нецінові детермінанти попиту. Закон пропозиції. Цінові і нецінові детермінанти пропозиції. Пропозиція і закон пропозиції. Графічне відображення закону пропозиції. Функція пропозиції. Графіки індивідуального та ринкового попиту. Цінові і нецінові детермінанти пропозиції.

Ринкова рівновага: механізм встановлення, умови формування та шляхи досягнення. Поняття часткової ринкової рівноваги, рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Види ринкової рівноваги. Зміни у ринковій рівновазі. Дефіцит та надлишок виробництва. Зміни рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва під впливом різних чинників на взаємозалежних ринках. Стійкість ринкової рівноваги. Павутиноподібна динамічна модель досягнення рівноваги. Наслідки державного втручання у ринкову рівновагу. Чорний ринок. Спекуляція та посередництво.

Еластичність попиту та пропозиції, фактори, які на них впливають. Еластичність попиту, фактори, які на неї впливають. Види еластичності попиту: за ціною (пряма), за доходом та перехресна еластичність. Дугова та точкова еластичність. Еластичність пропозиції, фактори, що на неї впливають. Еластичність за власною ціною блага та за цінами факторів виробництва. Дугова та точкова еластичність пропозиції. Еластичність у короткостроковому та довгостроковому періодах. Практичне значення теорії еластичності попиту та пропозиції.

Семінарське заняття 5. Оцінка дії цінових і нецінових детермінант попиту в діагностиці реальних ситуацій на товарних ринках.

ТЕМА 6. МІКРОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВА (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 6. Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Найпростіша схема ринково-виробничої системи (вхід, процесор, вихід). Підприємство як закупівельна система, як товаровиробник, як продавець.

Підприємство як центр прийняття рішень. Мотивація поведінки підприємства. Найважливіші параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Витрати виробництва. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибуток.

Поняття виробничої функції. Властивості виробничої функції. Види виробничих функцій. Екстенсивне та інтенсивне виробництво.

Короткостроковий та довгостроковий періоди у діяльності підприємства. Виробництво з одним та двома змінними факторами виробництва. Особливості виробничої функції у короткостроковому періоді. Закон спадної граничної продуктивності (віддачі) змінного фактора виробництва.

Семінарське заняття 6. Економічна та технологічна ефективність виробництва. Мікроекономічна модель підприємства.

ТЕМА 7. ВАРІАЦІЯ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА ТА ОПТИМУМ ТОВАРОВИРОБНИКА (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 7. Поняття та структура факторів виробництва. Особливості виробничої функції на довгостроковому інтервалі. Виробництво з одним та двома змінними факторами виробництва.

Ізокванта та ізокоста: суть, графічне та алгебраїчне зображення. Ізокванта. Карта ізоквант. Зона технологічного заміщення. Гранична норма технологічного заміщення. Ізокоста: сутність, графічне та алгебраїчне зображення. Оптимум товаровиробника та його графічна інтерпретація.

Ефект масштабу та його вплив на визначення оптимального розміру підприємства. Виробництво у довгостроковому періоді. Поняття ефекту масштабу. Постійна, зростаюча та спадна віддача від масштабу. Крива «Шлях розвитку». Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску.

Семінарське заняття 7. Вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат чи максимізації випуску

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ТЕОРІЯ ТОВАРНИХ РИНКІВ ТА РИНКІВ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА.

ТЕМА 8. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 8. Моделі ринку. Матриця ринкових форм: досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція і олігополія. Порівняльна характеристика моделей ринку. Ідеальні і реальні ринкові структури. Особливості формування ринкових структур в економіці України.

Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристика.

Характерні риси і умови досконалої конкуренції: відкритість, мобільність ресурсів, прозорість, однорідність товару та ін.

Мінімізація збитків фірми: “сукупний” і “граничний” підходи. Точка припинення операцій підприємства.

Пропозиція фірми у короткостроковому ринковому періоді. Графік галузевої пропозиції. Рівновага фірми і галузі.

Ринок досконалої конкуренції у довгостроковому періоді. Довгострокова рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки.

Семінарське заняття 8. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

ТЕМА 9. МОНОПОЛЬНИЙ РИНОК (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 9. Характерні риси ринку чистої монополії. Види монополій. Характерні риси та особливості існування ринку чистої монополії. Бар'єри для вступу в галузь: економічні, адміністративні та правові. Основні види монополій.

Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Правила максимізації прибутку і мінімізації збитків. Пропозиція монополіста і особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Стратегії монополістичного ціноутворення. Цінова дискримінація: поняття, умови та види.

Монополія і монопольна влада. Цінова дискримінація: поняття, умови та види. Монополія і монопольна влада. Джерела монопольної влади. Показники монопольної влади. Обмеження монопольної влади. Регульована монополія. Необхідність державного регулювання монополії. Рівновага фірми монополіста в довгостроковому періоді. Досягнення і утримання ринкової влади в довгостроковому періоді.

Переваги та недоліки монополій. Ефективність монополістичного ринку. Економічні наслідки монополізації галузі. Переваги та недоліки діяльності фірми-монополіста. Суспільні втрати від діяльності монополіста. Антимонопольна політика. Антимонопольне законодавство України.

Семінарське заняття 9. Особливості функціонування реальних монополізованих ринків. Аналіз поведінки реальних монополій.

ТЕМА 10. ОЛІГОПОЛІЯ ТА МОНОПОЛІСТИЧНА КОНКУРЕНЦІЯ (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 10. Олігополістичний ринок: його ознаки та особливості. Види олігополій. Теорія класичної дуополії. Основні ознаки олігополістичного ринку. Види олігополій: чиста та диференційована. Некооперативна і кооперативна поведінка олігополістів. Лідерство в цінах. Цінова конкуренція. Модель дуополії Курно: договірна й конкурентна рівновага.

Поведінка фірм на олігополістичному ринку. Цінові війни. Олігополія з погляду теорії ігор. «Дилема ув'язнених» – приклад некооперативної гри з ненульовою сумою. Картелі. Цінові війни. Аналіз ламаної лінії попиту. Негнучкість цін. Теорія змови. Картельні союзи. Умови та чинники формування картелю. Показники монопольної влади. Ціноутворення за принципом «витрати плюс». Ефективність та соціально-економічні наслідки олігополії.

Ринок монополістичної конкуренції, його характеристики. Поняття диференціації продукту. Модель ринку монополістичної конкуренції, її характеристика. Поведінка фірм на ринку монополістичної конкуренції. Диференціація виробів: форми, позитивні наслідки та загрози. Ефективність монополістичної конкуренції. Надлишкові потужності. Крива попиту фірми, яка діє на ринку монополістичної конкуренції. Динаміка прибутковості фірми в короткостроковому і довгостроковому періодах. Визначення ціни та оптимального обсягу виробництва. Умови досягнення і підтримки беззбитковості у довгостроковому періоді.

Нецінова конкуренція, її види та наслідки для виробників та споживачів. Реклама, її роль у формуванні попиту. Переваги та недоліки реклами.

Семінарське заняття 10. Особливості нецінової конкуренції на олігополістичному ринку та ринку монополістичної конкуренції

ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФАКТОРНИХ РИНКІВ (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 11. Ринки факторів виробництва (ресурсів): особливості попиту та пропозиції, рівновага. Пропозиція факторів виробництва. Попит на товари та попит на ресурси. Фактори, які впливають на попит на ресурси. Еластичність попиту на ресурс. Оптимальне співвідношення ресурсів.

Попит та пропозиція праці, визначення її ціни. Праця як ресурс, як фактор виробництва. Характеристика досконалого конкурентного ринку праці. Галузевий попит на працю. Ринкова пропозиція послуг праці. Рівновага на ринку праці. Попит монополії на працю і монопольна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості. Дискримінація на ринках робочої сили.

Капітал, як ресурс тривалого використання. Рівновага на ринку капіталу. Капітал як ресурс тривалого використання. Попит та пропозиція капіталу. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як

рівноважної ціни капіталу. Інвестиції, їх види. Земля, як фактор виробництва. Рента, ціна землі. Земля як фактор виробництва. Ринок землі. Попит та пропозиція землі. Економічна і земельна рента. Ціна землі, як капіталізована рента. Орендна плата.

Семінарське заняття 11. Підприємницькі здібності, їх характеристика, як фактора виробництва.

ТЕМА 12. ЗАГАЛЬНА РИНКОВА РІВНОВАГА ТА ЕКОНОМІКА ДОБРОБУТУ (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 12. Загальна економічна рівновага, її види. Взаємозв'язок та взаємозалежність загальної економічної рівноваги та рівноваги на мікрорівні. взаємодія двох, трьох та множини ринків.

Ефективність виробництва, випуску, обміну. Ефективність виробництва, крива виробничих можливостей, ефективність випуску. Ефективність обміну. Крива контрактів. Ефективність за Парето. Ефективність та справедливість. Рівень та якість життя: сутність, показники.

Добробут: сутність, критерії, показники. Основні теореми добробуту. Коробка Еджуорта.

Перерозподіл доходу. Крива Лоренца. Нерівність доходів. Крива Лоренца та коефіцієнт Джинні. Перерозподіл доходів. Вплив податків на загальну економічну рівновагу. Квазіоптимум.

Семінарське заняття 12. Рівень та якість життя: сутність, показники.

ТЕМА 13.ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА (лекція 2 год., семінар 1 год.)

Лекція 13. Економічна роль держави в ринковій економіці. Необхідність та межі втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду. Застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду.

Позаринкові (зовнішні) ефекти. Поняття про зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стінглера. Забруднення навколишнього середовища. Роль держави у вирішенні екологічних проблем.

Громадські блага. Громадський вибір. Поняття громадських благ. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

Семінарське заняття 13. Забезпечення суспільними благами: можливості ринку та держави.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№з/п	Назва розділів і тем	Разом годин	З них		
			лекції	семін. заняття	самоств. робота
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВНИЙ МОДЛЬ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МАКРОЕКОНОМІКИ					
1	Мікроекономіка як наука	6	2	2	2
2	Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага	8	2	2	4
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	6	2	2	2
4	Аналіз поведінки споживача	6	2	2	2
5	Попит, пропозиція, їх взаємовідносини	6	2	2	2
6	Мікроекономічна модель підприємства	8	2	2	4
7	Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробника	6	2	2	2
ВСЬОГО		46	14	14	18
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ТЕОРІЯ ТОВАРНИХ РИНКІВ ТА РИНКІВ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА					
8	Ринок досконалої конкуренції	8	2	2	4
9	Монопольний ринок	8	2	2	4
10	Олігополія та монополістична конкуренція	8	2	2	4
11	Загальна характеристика факторних ринків	8	2	2	4
12	Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	6	2	2	2
13	Інституціональні аспекти ринкового господарства	6	2	1	3
ВСЬОГО		44	12	11	21
РАЗОМ		90	26	25	39

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з.п.	Назва теми	Кількість годин
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІКРОЕКОНОМІКИ		
1.	Інструментарій мікроекономічного аналізу. Основні принципи і методи вивчення мікроекономічних явищ і процесів.	2
2.	Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.	2

3.	Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу	2
4.	Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення.	2
5.	Оцінка дії цінових і нецінових детермінант попиту в діагностиці реальних ситуацій на товарних ринках.	2
6.	Економічна та технологічна ефективність виробництва. Мікроекономічна модель підприємства.	2
7.	Вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат чи максимізації випуску	2
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ТЕОРІЯ ТОВАРНИХ РИНКІВ ТА РИНКІВ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА		
8	Ефективність ринку досконалої конкуренції.	2
9.	Особливості функціонування реальних монополізованих ринків. Аналіз поведінки реальних монополій.	2
10.	Особливості нецінової конкуренції на олігополістичному ринку та ринку монополістичної конкуренції	2
11.	Підприємницькі здібності, їх характеристика, як фактора виробництва.	2
12.	Рівень та якість життя: сутність, показники.	2
13	Забезпечення суспільними благами: можливості ринку та держави.	1
Всього		25

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені пданом)

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва розділів і тем	Кількість годин
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІКРОЕКОНОМІКИ		
1	Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки	2
2	Закон спадної граничної корисності блага	4
3	Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору.	2
4	Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.	2
5	Ринкова рівновага.	2
6	Екстенсивне та інтенсивне виробництво	4

7	Концепція мінімально ефективного розміру підприємства	2
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ТЕОРІЯ ТОВАРНИХ РИНКІВ ТА РИНКІВ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА		
8	Господарська стратегія конкурентного виробника в короткостроковому	4
9	Цінова дискримінація: поняття, умови, види	4
10	Ефективність та соціально-економічні наслідки олігополії.	4
11	Капітал, як ресурс тривалого використання	4
12	Добробут: сутність, критерії, показники.	2
13	Необхідність та межі втручання держави в економічні процеси за ринкових	3
ВСЬОГО		39

8. Індивідуальні завдання
не передбачені навчальним планом

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом інформації:

Словесні методи		
Лекція	Має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета	Стимулює конкретно-образне мислення, активізує логічне
Пояснення	Доказовий виклад матеріалу, пов'язаний з вивченням правил, економічних законів, господарських явищ, вимог нормативного законодавства	Застосовують на лекціях, під час практичних, лабораторних занять, консультацій тощо
Розповідь	Дає послідовний виклад ознак, особливостей, якостей предметів та явищ (опис окремої категорії, поняття тощо)	Застосовують на лекціях, практичних заняттях як фрагмент
Бесіда	Розмова викладача зі студентами на підставі чіткої системи, заздалегідь визначених запитань, які підводять слухачів до активного засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірностей	Застосовується на лекціях, практичних заняттях
Евристична бесіда	Дає її учасникам можливість самостійно знаходити можливі відповіді на проблемні питання, має розвивальний характер	

Інструктаж	Має інформативний локальний характер, дуже близький до розпорядження алгоритмічного типу. Активна роль належить викладачу	Застосовується при наданні вказівок до виконання домашнього завдання.
Наочні методи		
Спостереження	Забезпечує безпосереднє сприйняття явищ дійсності (господарського процесу, роботи обліково-економічного апарату)	Застосовується під час проходження виробничої практики
Ілюстрація, демонстрація	Показ ілюстрованих посібників, макетів бухгалтерських документів, фінансової, податкової, статистичної звітності, плакатів, малюнків на дошці, таблиць тощо. Ілюстрація передбачає показ матеріалів у статичному вигляді	Застосовується на лекціях, під час практичних занять, тощо
Практичні методи		
Вправа	Полягає у повторенні певних дій, під час яких виробляють уміння та навички застосування набутих знань як у звичайних, так і незвичайних умовах	Застосовують на практичних заняттях
Тренувальна вправа	Виконуються за певним зразком, інструкцією	
Тести	Виконуються самостійно	

- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10.Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Мікроекономіка » оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання екзамену. Навчальна дисципліна “Мікроекономіка” оцінюється за модульно-рейтинговою системою.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Дисципліна складається з двох змістових модулів. Перший змістовний модуль –50балів, другий –30 балів.

Підсумковою формою контролю є залік.. На залік виносяться вузлові питання, типові та творчі завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Мінімальний допусковий бал – 20.

Система отримання балів накопичувальна.

Оцінка за залік – 20 балів

Поточний контроль

Поточне тестування та самостійна робота (другий семестр)														
Змістовний модуль 1									Змістовний модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Мкр	T9	T10	T11	T12	T13	Мкр
5	5	7	5	7	7	7	7	10	6	6	6	6	6	10
60									40					
100														

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

№з/п	За шкалою ВПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1	90-100	A	Відмінно
2	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4	64-74	D	Задовільно
5	60-63	E	Задовільно
6	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7	1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
відмінно	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
добре	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
задовільно	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
незадовільно	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;

- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

12. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
 - навчальні посібники;
 - робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт).

13.Рекомендована література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.
2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.
3. Боулз С. Микроэкономика. Поведение, институты и эволюция: Учебник / С. Боулз.; пер. с англ. М.: Изд. «Дело» АНХ, 2018. 576 с.
4. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020. 192 с.
5. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
6. Долан Э. Дж. Микроэкономика / Э. Дж. Долан, Д. Е. Линдсей.; пер. с англ. под ред. Б.Лисовика и В. Лукашевича. С.-Пб.: Литераплюс, 1996. 448 с.
7. Задоя А.О. Мікроекономіка. Курс лекцій та вправи. Навч. посібник. К.: Знання, 2018.
8. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
9. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.: Магнолія, 2016. 484 с.
10. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
11. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
12. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс. Принципы, проблемы и политика .2-е изд.- М.:Дело:, 2006. 940 с.
13. Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с.

(Класичний університетський підручник).

14. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.

15. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.